а також визначено переваги та недоліки існуючих технологічних та конструктивних рішень.

На основі проведеного аналізу обґрунтовано актуальність подальшої авторської розробки нової моделі одягу для високогірного сходження. Основний акцент цієї розробки спрямований на вдосконалення конструкції WC-вузла та технології його виготовлення, що дозволить забезпечити раціональну систему санітарно-побутових потреб альпіністів із мінімальними тепловтратами під час екстремальних сходжень.

Література

1. Rodway G. W. Mountain Clothing and Thermoregulation: A Look Back // Wilderness & Environmental Medicine. 2012. Vol. 23, № 1. P. 91–94. DOI: 10.1016/j.wem.2011.10.008. PMID: 22441098
2. Zhang, X., Shen, L., & Tang, Y. (2020). Research on the design of smart mountaineering gear based on solar power technology // Textile and Apparel. 2020. Vol. 30, № 4. P. 231–238. DOI: 10.32710/tekstilvekonfeksiyon.582748
3. Chuprina N., Pashkevich K., Kolosnichenko O., Scliarenko N., Davydenko I., Kokorina G. Eco-Oriented Functional Characteristics of Outdoor Clothing as an Update to Its Design Solutions // New Design Ideas. 2023. Vol. 7, № 3. P. 593–606.
4. Wickens C. D. Human Factors in High-Altitude Mountaineering // Journal of Human Performance in Extreme Environments. 2015. DOI: 10.7771/2327-2937.1065
5. Szymczak R. K., Szymczak M. Heat Balance When Climbing Mount Everest // Journal of Human Performance in Extreme Environments. 2021. Vol. 12. DOI: 10.3389/fphys.2021.765631

УДК 746.3: 7.016.4: 687.01: 004.94 (477.85)

АЛІНА МИКИТЕЙ, СВІТЛАНА ЛОЗОВЕНКО, ЛАРИСА БІЛОЦЬКА
Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОРНАМЕНТАЛЬНОЇ ВИШИВКИ ЧЕРНІВЕЦЬКОГО РЕГІОНУ ЯК ДЖЕРЕЛА ДЛЯ ПРОЄКТУВАННЯ СУЧАСНОЇ 3D-КОЛЕКЦІЇ ОДЯГУ

Мета. *Виявити художньо-символічні та регіональні особливості традиційної орнаментальної вишивки Чернівецького регіону з метою подальшого використання її елементів у проєктуванні сучасної 3D-колекції одягу. Дослідження проводиться*

шляхом аналізу мотивів, композиційних рішень та регіональних відмінностей вишивки.

Ключові слова: *орнаментальна вишивка, етнокультурна спадщина, цифрова 3D-колекція одягу, символіка, Чернівецький регіон.*

Постановка завдання. Дослідити особливості розвитку та формування національної орнаментальної вишивки в Чернівцях та районах області, визначити її основні види, мотиви, кольорові гами й техніки виконання. Встановити символічне значення геометричних, рослинних, зооморфних і релігійних мотивів. Провести порівняльний аналіз орнаментів різних локальних осередків регіону. Виокремити найбільш характерні візуальні елементи для подальшої цифрової адаптації у 3D-моделюванні колекції одягу.

Методи досліджень. Для реалізації поставлених завдань використано комплекс дослідницьких методів, зокрема: компаративний аналіз орнаментальних зразків вишивки з різних районів Чернівецької області; етнографічний метод – вивчення музейних колекцій, архівних записів, фото- та відеоматеріалів; морфологічний аналіз композиційних рішень і колористики орнаментів; методи класифікації та типологізації мотивів; метод візуальної реконструкції – для створення цифрових ескізів та трансформації традиційних орнаментів у сучасний дизайн одягу за допомогою цифрових технологій (3D-візуалізації, цифрового текстурування).

Результати досліджень. Чернівецький регіон – це історико-етнографічний область Центральної Європи, розташована на українсько-румунському прикордонні. За свою історію цей регіон сформувала унікальну етнокультурну мозаїку, яка зазнала впливу різноманітних культур (австрійської, румунської, польської, єврейської, української та ін.), що зумовило багатство традицій, мов, звичаїв і ремесл. Декоративне мистецтво Чернівців та районів області вирізняється неповторним декоративним стилем, багатогранними орнаментами, які несуть глибоке символічне значення, відтворюючи світогляд і традиції місцевих жителів [1–2; 4].

Проведений аналіз та систематизація інформації, отриманої з різних джерел, дає підстави стверджувати, що орнаментальна вишивка Чернівецького регіону характеризується різноманіттям мотивів, композицій і колористики, пов’язаних з природою та історико-культурними впливами (рис. 1).

Рис.1. **Орнаментальна вишивка Чернівецького регіону**

Основними орнаментальними групами є:

− Геометричні: ромб, квадрат, хрест, зірка, сорок клинців, безконечник, сонце, косий хрест, качині шийки, троячок [2].

− Рослинні: горох, листя дубу, клена, берези, верби, калини, папороті, галузки смереки, квіти (тюльпани, соняшник, півонії, гвоздики, троянди, незабудки) [1; 4].

− Зооморфні: заячі вушка, качині шиї, курячі лапки, півнячі гребінці, баранячі роги, стилізовані комахи, риба [1].

− Сакральні/Релігійні: хрести, церкви, каплички, написи «Христос Воскрес», «ІНЦІ», «ІНР» [1].

Виявлено, що мотиви сонця, троянд, дубового листя та хрестів у вишивці мають символіку відродження, життя, сили та духовного захисту. Наприклад, троянда символізує переходу від насіння до плоду, втілюючи уявлення про всесвіт як систему, де квіти теж відіграють роль космічних символів. В орнаментах часто використовують безперервні смуги троянд, що уособлюють неперервність руху сонця і постійне оновлення. Горох символізує плодючість та процвітання. Півонія – це символ багатства, процвітання та захисту від нечистої сили. Вважається, що запах цієї квітки відлякує злих духів, тому вишиванки з півоніями мають магічний захисний сенс.

Значення візерунків чернівецької вишивки можуть бути інтегровані у концепцію цифрової колекції як маркери національної ідентичності, формуючи її смислове наповнення.

Орнаментальна вишивка Чернівецького регіону характеризується різноманіттям кольорів, кожен з яких має багате символічне значення: червоний – кохання і боротьбу, рожевий – молодість і життєву енергію, білий – чистота і вічну любов, жовтий – щастя і дружба, чорний – смуток і смерть, зелений – життя і весна [1]. Колористика чернівецької вишивки формує багатий візуальний словник для сучасного дизайну, розширює творчу палітру.

Традиційні візерунки вишиванок часто виконані технікою «хрестик», яка має оберегове значення, захищаючи носія. До традиційних вишивальних технік Чернівецького регіону також належать гладь і занизування [3].

Різні райони Чернівецької області мають локальні особливості вишивання. Зокрема, у Заставні поширеною є техніка бісерної вишивки, що отримала назву «горбатка». Цей термін також застосовують до предметів одягу, декорованих у такий спосіб. Особливість цієї техніки – створення рельєфних елементів, які здаються об'ємними – «горбаткуватими». Вишита бісером горбатка має не лише естетичну, але й сакральну функцію: вона традиційно сприймається як оберіг – символ захисту та добробуту.

Традиційні техніки забезпечують фактурну виразність одягу, яка може бути інтерпретована засобами цифрової графіки та 3D-моделювання, утворюючі нові стилістичні рішення та реалістичні віртуальні текстури.

Проведено систематизацію регіональних відмінностей вишивки Чернівецького регіону. У Буковинському Подністров'ї та південних районах орнаментні вишивки мають більш лаконічні, але великі елементи зі стриманою колірною гамою [1]. Гірські райони Чернівців характеризуються складним поділом орнаменту на численні сегменти, часто з більш поліхромним і різноманітним розписом [1; 2]. Підгір'я вирізняється яскравими кольорами (жовтий, помаранчевий, червоний) і чітким розташуванням символів [1].

Систематизовані особливості орнаментальної вишивки в залежності від району Чернівецької області представлені у таблиці 1.

Висновок. Дослідження орнаментальної вишивки Чернівців і районних центрів області дало змогу визначити її цінним джерелом візуальних і смислових образів для сучасного дизайнерського переосмислення. Основними мотивами вишивки цього регіону є геометричні фігури, рослинні, зооморфні та релігійні символи, які несуть глибоке етнокультурне значення та мають свої варіації залежно від району. Регіональні особливості чітко проявляються у композиції та кольоровій гамі: у гірських районах панує складність та

багатоколірність, а у Подністров'ї та південних районах – стриманість і лаконічність символіки.

Таблиця 1 – **Особливості орнаментальної вишивки в залежності від району Чернівецької області**

№	Район, місто	Особливості
1.	Чернівці (обласний центр)	Квітково-геометричні мотиви з багатошаровими компоновками, червоно-чорна колірна гамма. Використовуються ромби, хрести, зірки, стилізовані птахи.
2.	Вижницький район (Вижниця)	Гірський стиль, складні геометричні фігури, багато рослинних мотивів ялини, квітів, сонце, хрести. Яскраві кольори, різноманітність.
3.	Дністровський район (Кельменці)	Спрощені геометричні форми, домінують темні кольори з контрастними вставками. Присутні стилізовані тваринні та релігійні символи.
4.	Заставнівський район (Заставна)	Геометричні та рослинні мотиви, часто багатоколірна та двоколірна вишивка. Символи калини, дубу, півонії, троянди, незабудки. Характерна вишивка бісером методом «горбатка».
5.	Кіцманський район (Кіцмань)	Геометрія з домішками лінійних та рослинних елементів. Квіткові мотиви – троянди, тюльпани. Відтінки червоного і бордового.
6.	Новоселицький район (Новоселиця)	Симетричні композиції, хрести, перехрестя, езотеричні символи, стилізовані рослинні орнаменти.
7.	Сокирянський район (Сокиряни)	Простота візерунків, домінування прямих ліній і геометричних форм, помірна кольорова контрастність.

Таким чином, орнаментальна вишивка Чернівецького регіону є багатогранною, впливає на формування національної ідентичності і може слугувати джерелом натхнення для створення 3D-колекції одягу.

На основі проведених досліджень авторами заплановано розробку сучасної цифрової колекції одягу, що поєднує автентичні етнокультурні традиції та новітні технології проєктування швейних виробів, сприятиме збереженню та популяризації місцевої культурної спадщини.

Література

1. Василь Беженар. Творча манера традиційної буковинської вишивки / Буковинський центр культури та мистецтва. Чернівці, 2023. 22 с.
2. Символіка української народної вишивки / Ред. колегія: І. В. Клімова, О. П. Сердюк. Київ: Освіта, 2022. 240 с.
3. Українська народна вишивка: Традиції та сучасність / Авт.-упор.: І. М. Ковальчук. Львів: Світ, 2021. 200 с.
4. Вишиванка Чернівецької області | Вишиванка Чернівців [Електронний ресурс]. URL: https://surl.li/yznwnn (Дата звернення: 06.10.2025)